

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **G. A.**
státní příslušnost: X
X

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky**
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 6. 2024, č. j. OAM-603/ZA-ZA11-ZA01-2024,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 6. 2024, č. j. OAM-603/ZA-ZA11-ZA01-2024, *se ruší* a věc *se vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalovaný neudělil žalobci žádnou z forem mezinárodní ochrany. Nezdůvodnil však srozumitelně a s dostatkem důvodů, zda by žalobce měl v zemi původu dostatečnou a účinnou vnitřní ochranu proti tvrzenému pronásledování od nestátních původců.

II. Rozhodnutí žalovaného a související skutkové okolnosti

2. Žalobce podal dne 30. 4. 2024 žádost o udělení mezinárodní ochrany. Při poskytnutí údajů k žádosti uvedl, že je gruzínské státní příslušnosti i národnosti. Narodil se jako muslim. V září 2023 ovšem konvertoval k pravoslavné křesťanské církvi. Nemá žádné politické přesvědčení. Má podle svých slov manželku, kterou mu z důvodu změny jeho náboženského vyznání „vzali“, a dvě nezletilé děti (gruzínské státní příslušníky). Všichni žijí v Gruzii ve vesnici X, což je také místo posledního žalobceva bydliště v zemi původu. Z Gruzie vycestoval 29. 10. 2023 letecky do Varšavy, kde bydlel u kamaráda. Do Česka pak přicestoval automobilem 28. 4. 2024. Ke svému zdravotnímu stavu uvedl, že má pouze jednu ledvinu, což mu někdy způsobuje problémy, ale žádné léky v této souvislosti neužívá. Nikdy nebyl trestně stíhán. K důvodům, které jej vedly k podání žádosti, sdělil, že se narodil jako muslim, s čímž se pojí určité „zákony“. Ženil se příliš mladý. Následně se mu narodily děti a kvůli svému vyznání čelil různým omezením. Rozhodl se stát křesťanem, což však nemohl sdělit veřejně, protože se obával pronásledování. Rodina jeho manželky se nicméně o jeho konverzi dozvěděla a začala mu vyhrožovat, že jej z toho důvodu potrestá.
3. Během pohovoru pak žalobce zopakoval, že v září 2023 tajně konvertoval ke křesťanství. Od té doby jej rodina jeho manželky začala pronásledovat a vyhrožovala mu zabitím. Žalobce několikrát čelil fyzickému napadení, proto se rozhodl z Gruzie vycestovat. Jakmile přicestoval do Polska, jeho kamarádi mu doporučili požádat o mezinárodní ochranu v Česku, kde je to prý lepší než v Polsku. V Polsku pobýval na základě biometrického pasu tři měsíce legálně a následně nelegálně. Finančně mu pomáhali jeho kamarádi z Batumi.
4. O mezinárodní ochranu žalobce požádal až s časovým odstupem, protože chce v Česku legalizovat svůj pobyt. Ke křesťanství přistoupil, protože chtěl být svobodným člověkem. Hlavním impulzem bylo, že rodina jeho manželky nutila jeho děti navštěvovat muslimské školy, kvůli čemuž se děti trápily. Žalobci se od dětství nelíbí, jak se muslimové chovají ke svým rodinám, jakým podléhají omezením a jaké „mají vlastní zákony“. K potížím, s nimiž se kvůli své konverzi potýkal, žalobce uvedl: „Muslimové začali hlásit, že jsem zradil svou víru. Nedovolili mi žít s manželkou a dětmi, několikrát jsem byl fyzicky napaden a potom mi bylo vyhrožováno smrtí.“ Těchto napadení se dopouštěli příbuzní ze strany manželky i další muslimové z vesnice X. Fyzicky ho napadli asi desetkrát. Stalo se tak vždy, jakmile šel za svou manželkou a dětmi. Výsledkem byly modřiny, ale bili ho také do břicha, protože má jen jednu ledvinu.
5. Tyto incidenty žalobce hlásil na policii, která však nic neudělala. Nemá o tom žádný protokol, ale na policii podepsal listinu, kterou si policie nechala. Na nečinnost policie si nestěžoval, protože nevěděl, na koho se obrátit. Lékařská zpráva z jeho vyšetření zůstala na policii.
6. Žalobce si proto chce legalizovat svůj pobyt v Česku, aby zde mohl v klidu žít se svou manželkou a dětmi. O jeho pobytu v Česku nikdo neví. Ani jeho manželka, se kterou není v kontaktu, protože jí její rodiče vzali telefon. Jakmile bude mít žalobce jistotu, že zůstane v Česku, zajistí si bydlení, zajede do Gruzie a zkusí s manželkou navázat kontakt.
7. Následně žalobce dodal, že se sám do Gruzie vrátit nemůže, ale jeho kamarádi mu pomohou. Přestěhovat se v rámci Gruzie nemůže, protože se jedná o malý stát, kde by ho mohli nalézt. Ačkoliv je většina obyvatel Gruzie křesťanského vyznání, podle žalobce si muslimové vždy najdou člověka, kterého hledají, bez ohledu na bydliště. Právě v okolí vesnice X je mnoho

muslimů. Nemůže se přestěhovat ani do Tbilisi, protože manželčina rodina tam má hodně známých. V Česku se může obrátit na policii, která mu pomůže, což v Gruzii nelze.

8. Rodina žalobcovy manželky jej od doby příjezdu do Česka nekontaktovala. O žalobcově konverzi se dozvěděla tak, že žalobce po svém křtu chtěl, aby konvertovala i jeho manželka, která se na to zeptala svých rodičů, čímž problémy začaly. Žalobcova manželka nejdříve chtěla rovněž konvertovat ke křesťanství, ale poté měla strach tak učinit. Žalobce svou křesťanskou víru projevuje tím, že se modlí a chodí do kostela. Žádné jiné problémy v zemi původu ani při vycestování neměl. V případě návratu by mu hrozila smrt. Označili ho za zrádce.
9. Žalovaný rozhodnutím ze dne 3. 6. 2024, č. j. OAM-603/ZA-ZA11-ZA01-2024 („rozhodnutí žalovaného“), neshledal důvody uvedené žalobcem jako relevantní pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Z informací o Gruzii podle něj plyne, že žalobce může využít vnitřní ochranu země původu.
10. Žalovaný citoval z *Informace OAMP MV ze dne 14. 4. 2023, Gruzie – policie, ochrana proti soukromým osobám, korupce a místní vlivy, přítomnost policie v okolí administrativní hranice s Jižní Osetií* („Informace OAMP“). Podle ní bylo možné podat stížnost na nečinnost u Generální inspekce při Ministerstvu vnitra Gruzie a u úřadu Služby státního inspektora, kterou na přelomu let 2021/2022 nahradila Služba zvláštního vyšetřování a Služba pro ochranu osobních údajů. Zdroje dané informace se shodly na tom, že je velmi důležitá medializace případu a případná pomoc ze strany neziskových organizací. Jedním z úřadů, který mohl do určité míry poskytnout pomoc, byla Kancelář veřejného ochránce práv. Pomoc ze strany médií a neziskových organizací je ovšem méně dostupná v regionech a rurálních oblastech. Dále žalovaný z uvedené zprávy citoval některé podrobnější informace k fungování zmíněných institucí.
11. Na základě toho bylo podle žalovaného „zcela evidentní“, že žalobce může využít vnitřní ochranu v zemi původu a problémům s členy manželčiny rodiny tak efektivně čelit. Žalobce podle žalovaného neuvedl žádnou skutečnost, na jejímž základě by bylo možné dojít k závěru, že by mu pomoc byla odmítnuta nebo mu vůbec nebyla dostupná. To, že žalobce nevěděl, na jaký orgán se má ohledně nečinnosti policie obrátit, není relevantním argumentem pro neučinění takového kroku. Podle žalovaného nelze opomenout, že většina obyvatel Gruzie jsou pravoslavní křesťané a pravoslavná církev zde zastává nezastupitelnou úlohu. Lze tedy oprávněně očekávat, že žalobci gruzínské orgány poskytnou pomoc.
12. Žalovaný měl rovněž za to, že pokud by se žalobce skutečně potýkal s problémy, které zmínil, požádal by o mezinárodní ochranu při příjezdu do první bezpečné země, nikoli až půl roku po odjezdu. Žalovaný dodal, že původcem aktů pronásledování či fyzického násilí byly výlučně soukromé osoby, nikoliv státní orgány. Neměly přitom podporu gruzínských státních orgánů. Jednání soukromých osob proto podle žalovaného nelze přičítat státu, a nelze jej považovat za azylově relevantní pronásledování pro účely § 12 zákona o azylu.

III. Žaloba a vyjádření žalovaného

13. Žalobce namítá nesprávnost závěru žalovaného, že mu nehrozí pronásledování nebo nebezpečí vážné újmy. Narodil se jako muslim, avšak v září 2023 konvertoval k pravoslavné křesťanské víře. Před svým odchodem z Gruzie pobýval společně s manželkou a nezletilými dětmi v rodinném domě ve vesnici X v okrese Batumi. Opakuje, že o změně víry uvažoval

již delší dobu, protože se mu od malička nelíbí, jak se muslimové chovají ke svým rodinám a mají vlastní zákony. Nadto cítil kvůli náboženství jistá omezení. Impulsem pro změnu víry byl i tlak ze strany rodiny jeho manželky, která nutila děti, aby navštěvovaly muslimské školy. Děti se kvůli tomu trápily.

14. Žalobce se stal pravoslavným křesťanem tajně. Obával se potrestání, pokud by o svém záměru konvertovat k pravoslaví mluvil nahlas. Rodina jeho manželky se to však dozvěděla. Začala ho pronásledovat a vyhrožovat mu zabitím. Muslimská rodina jeho manželky začala hlásit, že žalobce zradil svou víru. Nedovolili mu, aby žil s manželkou a dětmi. Manželce sebrali telefon a žalobce byl několikrát – asi desetkrát – fyzicky napaden. Vyhrožovali mu smrtí. Fyzické napadení žalobce hlásil na policii, ale ta nic neudělala. Po napadení žalobce podstoupil lékařské vyšetření. Lékařské zprávy však zůstaly na policii, která byla ve věci nečinná.
15. Manželka žalobce chtěla k pravoslavné víře konvertovat také, avšak později dostala strach. Z důvodu pronásledování se žalobce rozhodl vlast opustit. Nakonec požádal o azyl v Česku. Návratu do vlasti se obává, protože ho obvinili jako zrádce. Nezvážil ani přestěhování v rámci Gruzie, protože se obává, že by si ho muslimové dokázali najít. Rodina jeho manželky má hodně známých. Chce tu jen svobodně a klidně žít. Později i s manželkou a dětmi, s nimiž by se rád spojil.
16. Ústava Gruzie sice zakazuje náboženské pronásledování a uznává rovnost pro všechny bez ohledu na náboženství. Fakticky však v Gruzii panuje v otázkách náboženství napětí. Ústava totiž garantuje jen nezávislost gruzínské pravoslavné církve. Stát ji fakticky upřednostňuje formou garance nejrozličnějších privilegií a odlišného zacházení v porovnání s ostatními církvemi. Ostatní menšinové náboženské komunity stát různě znevýhodňuje. Napětí mezi náboženskými skupinami ve společnosti tedy přetrvává. Panuje i v okrese Batumi, kde žalobce žil. Těmto okolnostem se však žalovaný nevěnoval a nezohlednil je.
17. Skutečnost, že žalobce konvertoval k pravoslavnému křesťanství, které je státem oficiálně uznávaným náboženstvím, neznamená, že ho nebudou znovu z důvodu jeho náboženství pronásledovat. Žalobce odkazuje na zprávy, podle kterých napětí z důvodu příslušnosti k náboženské skupině v Gruzii existuje. Vyostřená situace v okrese Batumi, odkud žalobce pochází, kterou stát dlouhodobě neřeší, může vést nejen k napadání a pronásledování muslimů většinovou křesťansky ortodoxní společností. Ale i k napadání a pronásledování ortodoxních křesťanů ze strany muslimů v reakci na soustavně oslabované postavení muslimů ve společnosti.
18. Státní složky jsou podle dostupných zpráv při vyšetřování nábožensky motivovaných činů liknavé. Žalobce má proto odůvodněný strach – vzhledem k panujícímu náboženskému napětí ve společnosti v Gruzii, k jehož řešení se stát staví liknavě –, že jeho konverze k ortodoxnímu křesťanství povede k pronásledování z důvodu náboženství. Vzhledem k napětí mezi náboženskými skupinami ve společnosti v Gruzii mu hrozí nebezpečí vážné újmy.
19. **Žalovaný** ve vyjádření k žalobě uvedl, že žalobce o rezignoval na možnost řešit svoji situaci skrze bezpečnostní složky ve své rodné zemi. Mohl využít vnitřní ochranu své domovské země a problémy s členy manželčiny rodiny tak řešit. Učinil pouze to, že nahlásil fyzická napadení na policii, ale ta podle jeho slov nic neudělala. Následně si nestěžoval na policejní postupy, pokud mu bezpečnostní orgán nepomohl. Namísto toho odcestoval. Neuvedl

žádnou skutečnost, proč by mu pomoc ze strany gruzínských orgánů měla být odmítnuta, nebo by mu nebyla vůbec dostupná.

20. V řízení před žalovaným žalobce tvrdil, že původcem aktů pronásledování či fyzického násilí byly výlučně soukromé osoby. Až v žalobě vyjadřuje novou obavu z návratu do vlasti kvůli netolerování náboženských skupin ze strany státní moci. Během řízení před žalovaným nepoukazoval na činnost státních orgánů, která by vedla k omezování náboženského vyznání žalobce.

IV. První rozsudek krajského soudu, následný rozsudek Nejvyššího správního soudu a vyjádření účastníků řízení k němu

21. Krajský soud již jednou v této věci rozhodl rozsudkem ze dne 30. 8. 2024, č. j. 41 Az 15/2024-23 („první rozsudek krajského soudu“), kterým ji zamítl. S odkazem na jednotlivé logické kroky rozhodování o žádosti o mezinárodní ochranu zdůraznil, že pokud žalovaný založil své meritorní rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany na existenci vnitřní ochrany, nepřímou tím uznal, že žalobci hrozí v zemi původu pronásledování nebo vážná újma. Krajský soud ovšem shledal, že se žaloba mýlí s touto podstatou rozhodnutí žalovaného. V žalobě žalobce mj. tvrdil, že státní orgány v zemi původu při řešení nábožensky motivovaných činů postupovaly liknavě a že policie byla v jeho věci nečinná. Věcně však nijak nevyvrátil to, co žalovaný zjistil ze zmiňované informace o zemi původu a na čem založil své rozhodnutí, totiž že se žalobce mohl po neúspěchu u policie obrátit minimálně na Generální inspekci při Ministerstvu vnitra Gruzie či na Službu zvláštního vyšetřování.
22. V této souvislosti krajský soud odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu týkající se otázky vnitřní ochrany před nestátními původci pronásledování či vážné újmy v zemi původu a dodal, že soud ve správním soudnictví zásadně přezkoumává rozhodnutí správního orgánu v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 soudního řádu správního). Žalobce podle krajského soudu činil hlavním tématem žaloby něco, o čem nebylo mezi účastníky řízení sporu a v čem žalovaný posoudil azylový příběh žalobce v jeho prospěch. Žalobce totiž v žalobě obecně zpochybňoval údajný závěr žalovaného, podle něhož žalobce nebude čelit pronásledování či vážné újmě, k němuž však žalovaný vůbec nedospěl. Žalovaný vyšel z toho, že pronásledování nebo vážná újma může žalobci hrozit, avšak že má žalobce v zemi původu k dispozici dostatečnou ochranu. To žalobce náležitým způsobem nepochybnil.
23. Nejvyšší správní soud ovšem ke kasační stížnosti žalobce rozsudkem ze dne 30. 5. 2025, č. j. 5 Azs 249/2024-40 („rozsudek pátého senátu“), zrušil první rozsudek krajského soudu. Kasační stížnost podle rozsudku pátého senátu přesahovala vlastní zájmy žalobce, protože se týkala důležité právní otázky dostupnosti vnitřní ochrany před pronásledováním ze strany nestátních osob v zemi původu. Krajský soud pochybil v tom, že příliš přísně posuzoval žalobní body. V řízení o mezinárodní ochraně je třeba být vůči formulaci žalobních námitek vstřícnější, zejména pokud jde o cizince bez právního zastoupení. Krajský soud měl proto žalobní argumentaci chápat širěji a zabývat se i otázkou dostupnosti ochrany v místě bydliště stěžovatele. Rozhodnutí žalovaného totiž bylo podle rozsudku pátého senátu nejasné a nelogicky strukturované. (blíže viz body 16 až 23 a bod 25 rozsudku pátého senátu).
24. V bodě 24 a úvodu bodu 25 rozsudku pátého senátu se pak konkrétně uvádí:

„[24] Žalovaný ve svém tradičně šablonovitém rozhodnutí pouze na několika odstavcích z celkových 7 stran konstatoval, že stěžovatel může využít vnitřní ochrany v domovském státě,

přičemž k tomu žalovaný použil zmiňovanou citaci z informace o zemi původu, která, jak stěžovatel oprávněně namítá, v daném ohledu vůbec nevyznívá jednoznačně (přestože z ní žalovaný některé nejvíce „znejistující“ pasáže původní zprávy vypustil a i ty výslovně uvedené ignoroval). K tomu žalovaný dodal, že pravoslavné křesťanství má v gruzínské společnosti silnou a nezastupitelnou roli, a proto lze očekávat, že bude stěžovateli pomoc poskytnuta. V dalším odstavci pak žalovaný konstatuje, že pokud by se stěžovatel „v jeho domovské zemi opravdu potýkal s takovým nebezpečím, jaké správnímu orgánu popisuje“, bylo by logické, aby požádal o mezinárodní ochranu neprodleně po svém vycestování. Taková tvrzení tedy nelze považovat za natolik zřejmé úvahy žalovaného, že by z nich jasně vyplynula vymezená logická struktura posuzování stěžovatelovy žádosti. Na jedné straně se totiž zdá, že žalovaný považoval stěžovatelův příběh za hodnověrný, přičemž hovoří o možnosti vnitřní ochrany stěžovatele, kterou spojil se závěrem o dominantním postavení pravoslavné církve v Gruzii, aniž by však výslovně konstatoval, že shledal v případě stěžovatele odůvodněný strach z pronásledování v místě, odkud stěžovatel pochází. Na druhé straně pak žalovaný naznačuje nevěrohodnost stěžovatelových tvrzení vzhledem k pozdějšímu podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, navíc nikoliv v prvním státě EU, do něhož stěžovatel přicestoval. A následně se žalovaný opět vrací k tomu, že původcem pronásledování mají být nestátní subjekty, přičemž uzavírá (terminologicky i gramaticky chybně), že „*tyto soukromé osoby, jejich jednání, nebyli ve své činnosti nijak podporováni či tolerováni ze strany gruzínských státních orgánů. Toto jednání soukromých osob proto není přičitatelné státu, a nelze jej považovat za azylově relevantní pronásledování pro účely § 12 zákona o azylu.*“

[25] I s ohledem na toto nejasné a matoucí odůvodnění rozhodnutí žalovaného proto nebylo možné požadovat po stěžovateli, aby jeho žalobní námitky přesně reflektovaly logiku posuzování žádosti o udělení mezinárodní ochrany. (...).

25. Podle rozsudku pátého senátu proto nemohl krajský soud žalobcovu argumentaci označit za mimoběžnou s důvody rozhodnutí žalovaného pouze proto, že těžiště žalobní argumentace nesměřuje přímo k vyvrácení závěru žalovaného, podle něhož se mohl po neúspěchu u policie obrátit přinejmenším na Generální inspekci při Ministerstvu vnitra Gruzie či Službu zvláštního vyšetřování. Podle Nejvyššího správního soudu žalobce nesouhlasil s rozhodnutím žalovaného jako celkem – tedy s tím, že nesplňuje podmínky pro udělení azylu či doplňkové ochrany. Ve své žalobní argumentaci se s odkazem na informace o zemi původu snažil poukázat mj. na postavení některých muslimských organizací a upozorňoval na pokračující napětí mezi náboženskými skupinami v Gruzii i konkrétně v místě jeho bydliště. V této souvislosti pak tvrdil, že státní orgány jsou při vyšetřování nábožensky motivovaných činů liknavé.
26. Žalobní argumentaci proto podle rozsudku pátého senátu bylo nezbytné pojmout tak, že tvrzení vztahující se k napětí mezi mj. pravoslavnými křesťany (byť tvoří v zemi původu majoritu, což však nutně nemusí platit regionálně či lokálně) a muslimy nevznášel výlučně v kontextu samotného odůvodněného strachu z pronásledování ze strany nestátních subjektů, ale také ve vazbě na související dopady tohoto napětí na nestrannost a akceschopnost policie a jiných orgánů veřejné moci. Z tohoto důvodu bylo třeba žalobní argumentaci posoudit i ve vztahu k otázce existence a dostupnosti vnitřní ochrany, včetně posouzení velmi problematického (obecně i ve světle citované informace o zemi původu, o níž se opíral žalovaný) spolehnutí se na dostatečnou dostupnost a efektivitu stížnosti na nečinnost policie v dané, relativně odlehlé venkovské lokalitě (blíže viz bod 26 rozsudku pátého senátu).

27. Krajský soud se tedy podle rozsudku pátého senátu měl v dalším řízení zabývat žalobní argumentací se zaměřením na posouzení otázky existence a dostupnosti vnitřní ochrany v zemi původu (bod 27 rozsudku pátého senátu).
28. Soud dal účastníkům možnost se vyjádřit k dopadům rozsudku pátého senátu na tuto věc. Žalobce ji nevyužil. Žalovaný uvedl, že se podle rozsudku pátého senátu nedostatečně zabýval otázkou vnitřní ochrany, a i když se žalobce této ochrany nedomáhal, tak žalovaný měl tento institut více konkretizovat. Jinými slovy podle žalovaného rozsudek pátého senátu i krajskému soudu vytýká, že tento instrument žalovanému nevytkl a nepožadoval jeho konkretizaci.
29. V rozsudku pátého senátu se doslova píše, že rozhodnutí žalovaného obnáší nejasné a matoucí odůvodnění, což samo o sobě naznačuje, jak se krajský soud má s takovýmto odůvodněním žalovaného vyrovnat. Přesto se žalovaný domnívá, že se s ohledem na meritum věci dostatečně vyrovnal s problematikou dostupnosti vnitřní ochrany. Rozsudek pátého senátu to podle žalovaného zbytečně vyžaduje nad míru dalšího řízení. Žalovaný se přitom s azylovým příběhem přiměřeně a dostatečně vyrovnal.
30. Na druhé straně žalovaný ze zkušeností před krajským soudem ví a doporučuje, aby při dalším ústním jednání soud, potažmo žalovaný, předložil a citoval příslušnou aktuální zprávu o institutu vnitřní ochrany a aby tak byly vyvráceny pochybnosti rozsudku pátého senátu. Azylové právo vyžaduje, aby žadatel využil dostupných prostředků ochrany ve své zemi původu, pokud jsou efektivní a přístupné. Pokud by se prokázalo, že tyto prostředky byly k dispozici a žalobce je z vlastní vůle nevyužil, mohlo by to oslabit jeho tvrzení o potřebě mezinárodní ochrany. Závěr žalovaného o tom, že mohl žalobce nalézt okamžitou účinnou ochranu ve své domovské zemi má dostatečnou oporu právě v jediné použité zprávě o zemi původu. Žalovaný tuto možnost zjevně předpokládal, pokud na tuto zprávu v daném ohledu ve svém rozhodnutí odkázal.

V. Hodnocení věci

31. Žaloba je důvodná.
32. Krajský soud rozhodoval vázán právním názorem plynoucím z rozsudku pátého senátu. A vděčný za příležitost rozhodnout v této věci lépe než svým prvním rozsudkem, při jehož vydávání se u něj příliš projevila obecnější vnitrostátní perspektiva českého správního soudce. Krajský soud jako by úplně zapomněl na to, že v oblasti azylového práva jsou naše správní soudy coby důležité články společného evropského azylového systému primárně unijními soudy. Proto soud podcenil stěžejní roli čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice (bliže viz body 16 až 21 rozsudku pátého senátu).
33. Závazný právní názor plynoucí z rozsudku pátého senátu každopádně krajský soud čte tak, že nyní prakticky nemá jinou možnost než bez jednání zrušit rozhodnutí žalovaného a vrátit mu věc k dalšímu řízení podle § 76 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního, jelikož rozhodnutí žalovaného totiž trpí nepřezkoumatelností pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů. To ostatně ve svém vyjádření naznačil sám žalovaný.
34. Je pravdou, že Informace OAMP například uvádí, že „[k]valita vyšetřování se lišila například i mezi oblastmi a často závisela na vedoucím vyšetřovacího týmu“ (zvýraznil soud), což vláda řešila tím, že přistupovala „k relokaci prokurátorů, kteří dohlíželi na vyšetřování a v některých případech sami přecházeli na pozici vyšetřovatele.“ Informace OAMP zmiňuje,

že problémem bylo i „nedostatečné oddělení operativce a vyšetřovatele v rámci policie a z toho pramenící špatná dělba práce. Nicméně úřady již v této oblasti přistoupily k reformám v Tbilisi a snažily se systém implementovat i v dalších regionech.“ (zvýraznil soud). Efektivita policie dle závisela na druhu kriminality a též na typu oběti (byť žalobce by podle všeho spadl do kategorie obětí, u které se nezjistily problémy).

35. Informace OAMP také popisuje, že „[v] rurálních oblastech, např. Svaneti, se policie snaží o community policing, tj. větší kontakt se společností, naopak v urbanizovaných postupuje často na základě příkazů z centrálních institucí a vesnických předáků, externí vliv na samotný proces podle něj není masivní a systematický. Nicméně v rurálních oblastech na rozdíl od městských nejsou často v tomto směru dostatečně rozvinuty kontrolní mechanismy, včetně medializace nebo práce neziskových organizací.“ (zvýraznil soud). Pokud jde o ochranu svědků a obětí, tak v Gruzii podle Informace OAMP určitý systém funguje, ale nevybudovali tam dostatečný systém, resp. nezávislý fond pro odškodnění obětí. Ty jsou proto odkázány na rozhodnutí soudu o přiznání odškodnění a na „dobrou vůli“ a finanční prostředky pachatele.
36. Následně Informace OAMP obsahuje údaje o interní a externí kontrolní stížnosti i opravných mechanismech, se kterou primárně ve svém rozhodnutí pracoval žalovaný. Ten konkrétně ze zprávy citoval:

„Pro případné stížnosti na činnost, resp. nečinnost policie existovalo několik kanálů – Generální inspekce při ministerstvu vnitra a úřad Služba státního inspektora, která byla na přelomu let 2021/2022 nahrazena Službou zvláštního vyšetřování a Službou pro ochranu osobních údajů. Pravomoc stíhat případné trestné činy spadá pod Státní prokuraturu. Zdroje napříč se shodly, že pro stížnosti a externí monitoring Je velmi důležitá medializace případu, případná asistence ze strany neziskových organizací, např. organizace X byla zmiňována Jako velmi profesionální, a Jedním z úřadů, který mohl do určité míry poskytnout asistenci, byla Kancelář veřejného ochránce práv. Pomoc ze strany médií a neziskových organizací je méně dostupná v regionech a rurálních oblastech. Pro prvotní nahlášení stížností existovala tzv. horká linka na Generální inspekci (+126). Inspekce je zodpovědná přímo ministru vnitra a mezi její kompetence patří „rozkrývání porušení etických a disciplinárních norem, nevhodné plnění služebních povinností, některé nezákonné akce“. Inspekce vyšetřovala všechny „malé“ zločiny, např. zneužití pravomocí, násilí vůči veřejnosti, nedostatečné plnění služebních povinností apod. Inspekce je nezávislou institucí v rámci ministerstva vnitra. Vyšetřování a následné rozhodnutí o trestu vydává přímo inspekce, proti rozhodnutí soudu se nelze odvolat [...]. Služba státního inspektora vznikla jako „policie policie“ a byla napříč zdroji včetně mezinárodního společenství považována za efektivní organizaci i přes nedostatek zdrojů (materiálních, personálních). [...] Kancelář veřejného ochránce práv je obecně považována za jeden z nejdůvěryhodnějších a nejefektivnějších gruzínských úřadů. Kancelář nesleduje politiku vlády a je velmi proaktivní. Zabývá se případy spojenými s rozhodnutími veřejných institucí, porušením lidských práv a svobod během soudních řízení, porušení práv zadržených, vězňů a osob, jejichž svoboda byla jinak omezena, souladem s normativními aktivy podle druhého článku ústavy a ústavností norem regulujících referenda a volby.“ (zvýraznil soud)

37. Tato citace je nejprve v rozporu s reálným obsahem Informace OAMP, pokud jde o možnost se odvolat proti rozhodnutí soudu v souvislosti s rozhodnutí Generální inspekce při Ministerstvu vnitra Gruzie. Informace OAMP totiž ve skutečnosti říká, že se proti němu lze odvolat, ale žalovaný – ač přímo cituje – uvedl, že to možné není. Kromě toho žalovaný v dané citaci opravdu vynechal zpochybňující pasáže, které o Generální inspekci při Ministerstvu vnitra Gruzie i Službě státního inspektora Informace OAMP obsahuje.

38. Ke Generální inspekci při Ministerstvu vnitra Gruzie Informace OAMP totiž popisuje, že „[i]nspekce podle zdrojů měla *pouze omezené výsledky*, např. v oblastech pozdních příchodů policistů do zaměstnání nebo toho, že nemají dobře vyžehlenou uniformu. *Efektivita* se podle zástupců Kanceláře veřejného ochránce práv *příliš v čase neměnila*, viz jejich předchozí zpráva v roce 2018. Podle zdroje *nezjistila inspekce v žádném z případů špatné zacházení*. Podobné závěry potvrzovala i zjištění belgické X, podle jejích poznatků *většinou končilo vyšetřování závěrem o nezjištění narušení*.“ (zvýraznil soud).
39. A k Službě státního inspektora Informace OAMP dodává: „Podle zástupců Kanceláře veřejného ochránce práv panovalo mezi úřadem státního inspektora a prokuraturou, která je zodpovědná za trestní stíhání, napětí a *v důsledku se jen velmi málo případů, tj. stíhaných, dostalo k soudu*. K tomu navíc přispívaly *omezené pravomoci Služby státního inspektora*, např. měla právo komunikovat se zadrženými, ale musela získat oficiální povolení na vstup do věznice od předmětné státní instituce, a taktéž odmítání kooperace ze strany dotčených policistů, např. překážky pro získání videozáznamů z policejních kamer.“ (zvýraznil soud).
40. Ve vztahu k samotné Kanceláři veřejného ochránce práv je pak třeba dodat, že ho stejně jako třeba neziskové organizace nebo občanskou společnost vůbec nelze považovat za orgán, který by mohl poskytovat účinnou vnitřní ochranu (viz např. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 28. 11. 2022, č. j. 41 Az 23/2022-120, bod 228, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2015, č. j. 6 Azs 230/2014-67, bod 45).
41. Tváří v tvář skutečnému obsahu Informace OAMP tedy opravdu nemůže obstát závěr žalovaného, že „je zcela evidentní, že žadatel může využít vnitřní ochranu své domovské země a problémům s členy manželčiny rodiny tak efektivně čelit.“ Jestliže pak žalovaný ve zkratce tvrdí, že žalobce nepředložil žádné důkazy o tom, že by mu nebyla dostupná pomoc, že jeho neznalost ohledně postupu vůči policii není relevantní, resp. že by mu vzhledem k náboženskému složení země státní orgány pomoc poskytly, a že nepožádal o ochranu ihned po opuštění Gruzie v první bezpečné zemi (blíže viz body 11 a 12 výše), pak nezbyvá než zopakovat výše citovanou kritiku z rozsudku pátého senátu (viz bod 24 výše). Žalovaný opravdu na jedné straně na jedné straně naznačuje věrohodnost žalobcova příběhu a možnost vnitřní ochrany, zatímco na straně druhé zpochybňuje jeho důvěryhodnost kvůli opožděnému podání žádosti o mezinárodní ochranu mimo první bezpečnou zemi. To se vzájemně „pere“ a jeho rozhodnutí proto není srozumitelné ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního.
42. Vyložene chybny je pak závěr žalovaného, že jednání soukromých osob nelze pro chybějící podporu ze strany státu považovat za azylově relevantní pronásledování pro účely § 12 zákona o azylu. Jak také rozsudek pátého senátu vysvětluje (bod 28), v návaznosti na § 2 odst. 6 věty druhé zákona o azylu, resp. čl. 6 písm. c) kvalifikační směrnice je nezbytné posoudit, zda gruzínské státní orgány mu jsou „schopny nebo ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu“ před pronásledováním z azylově relevantního důvodu (kvůli konverzi stěžovatele ke křesťanství, případně jeho snaze přivést k této víře i jeho manželku a děti) ze strany stěžovatelem uváděných nestátních původců (členů rodiny manželky stěžovatele, případně dalších muslimů ve vesnici, odkud pochází).
43. Podle čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice tato případná ochrana před nestátními původci pronásledování musí být účinná, a ne pouze dočasná. Zpravidla je tomu tak, pokud poskytovatel ochrany „učíní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a

trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup.“ (srov. též § 2 odst. 5 zákona o azylu).

44. Ačkoliv tedy z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že subjektivní nedůvěra vůči vnitrostátním orgánům neodůvodňuje rezignaci na využití ochrany státu (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2013, č. j. 5 Azs 11/2012-23), v případě, že informace o zemi původu ukazují opodstatněnost této nedůvěry, nelze po žadateli o mezinárodní ochranu požadovat, aby vyčerpал prostředky vnitrostátní ochrany (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, publ. pod č. 1749/2009 Sb. NSS).
45. Rozhodnutí žalovaného přitom – kvůli chybné perspektivě, že jednání nestátních původců nemůže mít azylovou relevanci – neobsahuje dostatečné odůvodnění k otázce, zda informace o zemi původu ukazují na opodstatněnost možné žalobcovy nedůvěry vůči vnitrostátním orgánům, a zda by mu tyto orgány poskytly účinnou ochranu ve výše popsaném smyslu. Je proto pro nedostatek důvodů nepřezkoumatelné ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního.
46. Z těchto důvodů tedy krajský soud vázaný právním názorem plynoucím z rozsudku pátého senátu zrušil rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení, ve kterém bude žalovaný muset dané vady napravit.
47. Soud přitom bohužel nemohl učinit to, co navrhuje žalovaný – tedy nařídít jednání, provést k důkazu aktuální zprávu o zemi původu a vyvrátit pochybnosti rozsudku pátého senátu. Jak již krajský soud opakovaně žalovanému vysvětloval, udělal by to sice moc rád, ale kvůli nedostatečné implementaci čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice to nejde.
48. Judikatura Soudního dvora vysvětluje, že čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice má soudu umožnit aktualizované posouzení týkající se všech skutkových a právních okolností případu [viz rozsudek Soudního dvora ze dne 25. 7. 2018, *Alheto*, C-585/16, body 111 až 113 („rozsudek *Alheto*“) a navazující judikaturu]. Z toho podle soudu mj. plyne, že by soudy prvního stupně, o kterých hovoří čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice, měly mít jistou „posílenou“ roli coby unijní soudy tvořící důležité články společného evropského azylového systému. Měly by navíc respektovat i další požadavek procedurální směrnice, která v čl. 31 odst. 1 a 2 ukládá členským státům, aby zajistily, že řízení o posouzení žádosti skončí co nejdříve, aniž by tím byla dotčena přiměřenost a úplnost posouzení (srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 4. 10. 2024, *Elliniko Symvoulío gia tous Prosfyges a Ypostirixi Prosfygon sto Aigaio*, C-134/23, bod 52).
49. Ustanovení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice by proto zejména mělo předejít ping-pongu mezi soudy a žalovaným, tj. obzvláště rušení rozhodnutí žalovaného pro nepřezkoumatelnost či nedostatečně zjištěný skutkový stav. To v praxi někdy vede k tomu, že o žádosti není ani po letech finálně rozhodnuto. Přitom čl. 46 odst. 3 má soudu umožňovat takové posouzení, v jehož rámci by soud vyřídil žádost o mezinárodní ochranu úplně, aniž by bylo nutné vrátit věc rozhodujícímu orgánu (srov. rozsudek *Alheto*, bod 112). Ve společném evropském azylovém systému by totiž vše ideálně mělo fungovat tak, že věc posoudí rozhodující orgán (u nás žalovaný), po něm věc úplně *ex nunc* posoudí soud rozhodující o oprávněném prostředku (u nás krajské soudy) a tím by měla být věc definitivně uzavřena – buď závěrem o nedůvodnosti žádosti nebo závěrem o její důvodnosti a nutnosti udělit žadateli mezinárodní ochranu.

50. Český zákonodárce však dodnes čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice v jeho úplnosti netransponoval. V zákoně o azylu sice od 1. 7. 2023 je nový § 32 odst. 9, podle kterého platí: „Při posuzování žaloby ve věci mezinárodní ochrany soud zohlední i nové důležité skutečnosti, které nastaly po vydání rozhodnutí ministerstva, jedná-li se o takové skutečnosti, které se vztahují k možnému pronásledování nebo k hrozbě vážné újmy; v tomto rozsahu není soud vázán žalobními body. Mají-li skutečnosti podle věty první vliv na rozhodnutí správního orgánu ve věci samé, soud napadené rozhodnutí zruší a věc vrátí k dalšímu řízení žalovanému.“
51. Tohle ustanovení však stále nepromítá do vnitrostátního práva všechny aspekty čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. Umožňuje jen *ex nunc* přezkum v případě nových důležitých skutečností, které nastaly po vydání rozhodnutí ministerstva, pokud se navíc týkají pronásledování nebo vážné újmy. Ale neříká nic o tom, že by správní soud mohl provést samostatné úplné a *ex nunc* posouzení všech v době rozhodování soudu existujících skutkových okolností a z nich plynoucích právních otázek. Správní soud tedy nadále musí postupovat formálně v tom smyslu, že nemůže sám finálně nahradit hodnocení žalovaného, které žalovaný neprovedl, jak měl.
52. Tento případ navíc odhalil další slabinu § 32 odst. 9 zákona o azylu. S ohledem na jeho textové znění, je totiž otázkou, zda slova „jedná-li se o takové skutečnosti, které se vztahují k možnému pronásledování nebo k hrozbě vážné újmy“ zahrnují i právě možnost *ex nunc* hodnocení dostupnosti vnitřní ochrany. Pokud by dané ustanovení opakovalo znění čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice a namísto slov „možnému pronásledování nebo k hrozbě vážné újmy“ obsahovalo například slova „posouzení potřeby mezinárodní ochrany žadatele“ (a neomezovalo by *ex nunc* přezkum jen na nové důležité skutečnosti nastalé po vydání rozhodnutí žalovaného), pak už by vše bylo schůdnější a jasnější. Jestliže by však nyní krajský soud vyložil § 32 odst. 9 zákona o azylu tak, že zahrnuje i možnost *ex nunc* posouzení otázky vnitřní ochrany, kterou tak může ve vší úplnosti vyhodnotit a dojít i k negativnímu závěru pro žadatele, pak to byl výklad v neprospěch jednotlivce.
53. Má-li přitom chybná či chybějící transpozice vést k pomyslné „sankci“ pro stát, který se netransponovaného ustanovení směrnice nemůže dovolávat v neprospěch jednotlivce, pak české správní soudy prostě nemohou toto ustanovení použít k jednotlivcově tíži. To by se přitom mohlo stát, pokud by krajský soud nyní namísto žalovaného hodnotil důvodnost žádosti žalobce – tedy i otázku dostupnosti vnitřní ochrany, včetně případných nových skutečností týkajících se této otázky – a shledal by ji nedůvodnou.
54. Možnost hodnotit důvodnost žádosti „oběma směry“ by obecně vzato byla žádoucí. I podle krajského soudu by to s ohledem na požadavky unijního práva mělo být možné. Ustanovení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice by mělo takto v praxi fungovat. V našem nynějším procesním prostředí to ovšem bohužel možné není. Ustanovení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice je v jeho úplnosti možné použít – opět jako onu pomyslnou „sankci“ pro stát – pouze ve prospěch jednotlivců, protože má v tomto směru přímý účinek.
55. Soud proto ještě – až do 12. 6. 2026, kdy nabude účinnosti nové procedurální nařízení, díky kterému tyto problémy zaniknou – nemůže v této věci provést úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně posouzení potřeby mezinárodní ochrany žadatele, jestliže nelze vyloučit, že by vedlo k negativním závěrům pro žalobce. Nové posouzení žádosti opřené o aktuální podklady bude úkolem pro žalovaného v dalším řízení, ve kterém se musí vyvarovat výše popsáných chyb.

VI. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

56. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí žalovaného trpí nepřezkoumatelností pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů, tak ho krajský soud bez jednání zrušil [§ 76 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního]. Věc současně vrátil žalovanému k dalšímu řízení, ve kterém ho váže právní názor plynoucí z tohoto rozsudku (§ 78 odst. 4 a 5 soudního řádu správního).
57. Pokud jde o náklady řízení, tak žalobce byl sice úspěšný, ale žádné náklady nevyčísil, proto mu soud žádné nepřiznal. Žalovaný pak úspěšný nebyl, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát.

Brno 22. července 2025

Martin Kopa, v. r.
samosoudce